

„Értetek és sokakért”

Pünkösöd napjától fogva az Egyház ismét a „sokakért” kifejezéssel fordítja magyarra a népnyelven bemutatott szentmisében a bort átváltoztatásának egyik szavát. A „sokakért” kifejezés a mindössze tizennyolc évvel ezelőtt elterjedt „mindenkiért” pontatlan fordításának a helyébe áll vissza. A szentmiseáldozat bemutatásakor a pap ezeket a szavakat mondja tehát a bor konszekrációja során: *„Vegyétek és igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem kelyhe, az új és örök szövetségé. Ez a vér értetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”*

A szentmise latin szövegének népnyelvi fordításában Magyarországon 1991-ben történt változás, amikor a Miskolc-akkori kiadásában a latin „*pro multis*” kifejezést már nem a „sokakért”, hanem a „mindenkiért” kifejezéssel fordították, követve bizonyos külföldi (olasz, német, angol, stb.) fordításokat. Az értelmező fordítás nyilvánvalóan a megváltás egyetemességének katolikus tanítására vonatkozik, ami hitünk része, azonban mégsem adta vissza eredeti pontossággal a „*pro multis*” helyes értelmét, amely ennél többet is kifejez.

Ezért rendelte el Dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, az MKPK elnöke 2009. május 11-én kelt levelében, hogy az idei Pünkösöd ünnepétől fogva helyre kell állítani a bor átváltoztatásakor mondott szavak fordításának szöveghűségét. A latin mintakiadásban szereplő, kezdetektől fogva változatlan „*pro vobis et pro multis*” helyes fordítása tehát: *„értetek és sokakért”*.

A magyar nyelvű szövegfordítás helyreállítását az Istentiszteleti és Szentségi Kongregáció 2006. október 17-én kelt levelében írta elő, hangsúlyozva annak fontosságát és lelkipásztori szükségszerűségét, hogy ahol korábban egy pontatlan formula volt használatban, ott a híveket megfelelően előkészítsék a *pro multis* kifejezés szabatos népnyelvi fordításának (újra)bevezetésére.

A magyar népnyelvi fordítás helyreállításának helyes és közérthető teológiai magyarázatát megtaláljuk Egyházunk tanításában. Világos tanítást ad erről Aquinói Szent Tamás egyházdoktor: *„Krisztus Vére mindenki számára kiontatott, ami annak elégségességét illeti, de csak a választottak javára, amennyibe annak hathatóságát nézzük; ez alatt azonban nem azt kell érteni, hogy e Vér csak a választott zsidók hasznára ontatott, akiknek az ígéret szólt. Ezért mondja hát [Krisztus] „értetek”, azaz a zsidókért, és „sokakért”, azaz a népek sokaságáért. Vagy ezzel az apostolokra mint papokra utal, akiken keresztül a Passió kegyelmi hatása a szentségek kiszolgáltatása alkalmával másokat is elér.”* Különbséget kell tehát tennünk a krisztusi keresztdozat elégségessége (sufficiencia) és a hathatósága (efficiencia) között, és ez alkalmazható az alapítás szavaira is.

A Trienti Zsinat (1545-1563) által, Szent V. Pius pápa jóváhagyásával közrebocsátott, dekrétum erejű Római Katekizmus számunkra talán még érthetőbben fogalmazva tanítja nekünk a következőket:

„A hozzáadott szavak „*értetek és sokakért*” egyikét Lukács, másikat Máté evangéliumából vették [Lk 22,20; Mt 26,28], de ezeket az Anyaszentegyház Isten Szent Lelkétől vezetettve összekapcsolta. Ezek arra irányulnak, hogy hirdessék [Krisztus] szenvedésének gyümölcsét és hasznát. Mert ha erejét tekintjük, meg kell vallani, hogy a Megváltó mindenki üdvösségéért ontotta Véret; de ha arra a gyümölcsre gondolunk, amelyet az emberiség nyert belőle, könnyen belátható, hogy az nem mindenkinek, hanem csak sokaknak volt hasznára. Amikor tehát [Krisztus] azt mondta: „*értetek*”, ez alatt mindannyiszor a jelenlévőket értette, vagy a zsidó nép közül kiválasztottakat, amilyenek a tanítványai is voltak, kivéve Júdást. Midőn pedig hozzátette, „*sokakért*”, ez alatt a zsidóságból vagy a pogányságból származó választott maradékot akarta érteni. Ezért hát okkal nem használta a „*mindenkiért*” kifejezést, mert e helyen egyedül a (megváltó) szenvedés gyümölcseiről van szó, és az Ő szenvedése csak a választottaknak hozta el az üdvösség gyümölcsét. Erre vonatkoznak az Apostol [Szent Pál]

szavai: „*Krisztus is egyszer lett áldozattá, hogy sokak bűnét elvegye*” (Zsid 9,28), és ugyanígy a mi Urunk szavai János evangéliumában: „*Értük könyörgök. Nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert ők a tieid*” (Jn 17,9).” (Ford.: Ft. Dr. Alácsi Ervin János)

A szentmiseáldozatban megvalósuló krisztusi áldozat jelen van Krisztus szándéka és a „*mindenki*” számára hathatós kegyelmi ereje szerint, valójában azonban üdvözítő hatása csak „*sokak*” számára jár tényleges haszonnal. Mindnyájunknak úgy kell tehát élnünk, amint a lángnyelvű ferences hitszónok, Barsi Balázs atya buzdított bennünket a Sümegcsehiben bemutatott első hagyományos rítusú szentmiséjének homíliájában, hogy ne csak a „*mindenkihez*”, hanem a „*sokakhoz*” akarjunk tartozni.

Legyen előttünk szüntelenül: Krisztus Vérének egyetemes megváltása csak akkor hozhat gyümölcsöt bennünk, ha elfogadjuk a kegyelmet és együttműködünk vele. Meg kell hálnunk Krisztussal, hogy Vele együtt éljünk is (vö. Róm 6,8). Mert jóllehet Krisztus valóban „*mindenkiért halt meg*” (2Kor 5,15), nem mindenki kapja meg halálának jótéteményét, hanem csak azok, akik részesednek szenvedésének érdemében. Az Apostol buzdít, emlékeztet bennünket a Trienti Zsinat megigazulásról szóló határozata, hogy szüntelenül adjunk hálát az Atyának, „*aki arra méltatott bennünket, hogy részünk legyen a szentek örökségében, a világosságban*” (Kol 1,12), és aki kiragadott minket a sötétség hatalmából, és átvitt az ő szeretett Fia országába, amelyben elnyerjük a megváltást és bűneink bocsánatát (Kol 1,13k).

Fülep Dániel, papnövendék